

СВЕТИЦА

Йордан Кушев

ЙОРДАН КУШЕВ

СВЕТИЦА

Стихове за майката

За Момичи!
7.04.2013 г.
Всичко

от: Ясена
Кушев

Издателство "ПИК"
Велико Търново, 2002

На светлата памет
на мама!

Авторът

© ЙОРДАН КУШЕВ, АВТОР, 2002

© СТЕФАН ПОПТОНЕВ, РЕДАКТОР, 2002

ISBN 954-736-066-3

ОРЕОЛЪТ

Трийсетина стихотворения – посветени все на майката. На рождената. На светицата. Все на нея... Това само по себе си е вече изпитание.

Йордан Кушев е издържал изпитанието. Стиховете, посветени на майката, са написани наглед с обикновени думи, с образи и метафори, които са били в образността и интуитивната метафоричност на нейния обикновен живот на селска труженица, която така и щеше да си остане незабележима и ненаименована, ако не беше нейният признателен син, да я извика от небитието и да ѝ даде нов живот. Дано той бъде траен, както е трайно ценното зърно на написаното и записано слово.

Незримият живот на майката... Той заема особено място в нашия национален бит и характер. Той е част от душевността на българина. И на българската литература. Случайно ли нашата източно-православна вяра, нашето българско православие, тачи така високо и ореолно майката? Малко са народите по света с такова свещенодействено отношение към тая, която ни е родила. Като изключим славянските, и то една част от тях. Българското майкотачене се отличава и сред тях. Дори само за това, че се съединява с Родината. Родината – майка – какъв по-голям символ на клетвено вричане и добродетел, който блести най-ярко сред всички човешки и национални добродетели – поне така беше доскоро. Новото време може и да промени този символ и тази добродетел, за добро ли, това бъдещето ще покаже.

В стиховете си Йордан Кушев не само благоговее пред майката. Той благоговее и пред Родината, чието лице вижда обграден от мекотата и светостта на майчин ореол. И вероятно се е поразтревожил от това, че този ореол може да избледнее, а майчините черти на образа да се размият от помътени погледи за далечни пътища и големи печалби, за делби и делбени протоколи. И може пътеката, която води към дома, да тревяса и буреняса, а в полумрака майката все да чака и да чака, недочакала...

И той пише тия свои синовни стихове. Те са сътворени на сладкодумен български език, така че да бъде разбран от майката и в нейния зрим, и в нейния вечен и незрим живот, който сега ѝ дава поетът. А така, с дъх от дъха си и с дух от духа си изплаща и незаплатимото към тая, която го е родила, към нейния свят, иконописен образ, там където свещицата на спомена озарява нейните черти и поддържа жива светлинка в душата на поета.

И дава свой принос към темата за майката в нашата литература.

25 март 2001

София Стефан Поптошев

* * *

Живее мама –
като хляба –
във делниците незабележима.
Живее –
силна или слаба,
а като хляба –
все необходима...

1975 г.

ЧЕРГА

Премина всяка пъстра нишка,
с любов погалена от мама,
втъкана с песен и въздишка –
във късна вечер, в утрин ранна.

И тези есенни полета,
в които семената зреят
и тичат лете хергелета –
завинаги втъкани в нея.

Огрява градската ми стая –
от мама чергата тъкана.
Каква е хубост тя, каква е –
във нишката душа остана!

ХЛЯБ

За да меси мама нощем хляба
(в не едно жетварско лято)
будна е заспивала, щом трябва,
под глава подвила морен лакът...

А когато сутринта жетварите
тръгвали към нивите далечни,
хлябът - топъл-топъл - ги опарвал,
в нейното безсъние опечен.

ПИСМО I

Вечерта над Тракия щом слезе
и започна разговор със нея,
мълком в тихия ни двор ще влезеш,
и над теб звездите ще изгреят.

Морна, под навеса ще оставиш
морно натезалата мотика.
И, без много-много да се бавиш,
ще побързаш да разкъсаш плика.

Зная: ще четеш писмото жадно –
и от светла радост или мъка,
най-неволно две сълзи ще паднат...
(Где ли има радостна разлъка!)

Приютен под чужди небосклони,
зякопнял съм да те видя само
и, глава на рамото оборил,
да ти кажа: “Добър вечер, мамо!”

1962, Ямбол

ТОПЛИК

Простите писма на мама!
Всяка дума – знак в сърцето,
всяка дума – лек за рана,
топла лска за детето.

Прости думи, без превземки –
сякаш ми кавал говори.
Те ме връщат в дните детски,
връщат в бащините двори.

Толкоз много нежност сбрали,
толкоз много обич блика...
Всичко майките раздали,
но запазили топлика!

ПИСМО 2

Навярно, мале, ти ще си помислиш,
че друг е станал вече твоят син.....
Тъй много са изписаните листи,
а ти не си прочела ни един!

Аз ни един от тях не съм изпратил,
а дълги дни жадуваш ти писмо.
И остаряват всички техни дати,
но ти не знаеш, майчице, защо.

А знам ли аз! Болят ме рани.
Тежат ми грижи. Днес не съм хлапак.
Не знам: дали е късно или рано,
дали далеч е бащиния праг!

1973, Ямбол

ПРИКАЗКА

Свидна моя, родна, разкажи ми
пак оная приказка прастара,
да ме върне в детските години –
с приказките чудни и буквара.

Да послушам пак за трите принца,
тръгнали за ябълката златна
и да видя ясно, като в снимка:
пътя – преминаващ край ламята...

Твойте трима сина днес не сме ли
принцовете в приказката, дето
в три различни пътя отлетели,
щастие да дирят под небето!

Но сто пъти да я слушам, мамо,
тази приказка ще ме владее:
толкоз време вече пропиляно,
а животът - цял събран е в нея!

САМОТА

Вечер мама ни очаква –
с пареща тъга и топла пита .
Времето е взел сякаш,
който толкоз трудно се разплита.

Ни по изгрев, ни по заник –
ни кой портата от нас не хлопва.
Аз съм най-далечен странник,
вечен лъкатушник през живота.

Поприведена, на прага,
тя оглежда всичките посоки,
а ръката, старческа и слаба,
до вратата пътна се докосва.

Как да кажа: майко мила,
ти за нищичко недей се вайка;
щом си синове родила –
носиш участта докрай на майка!

ЛАСКАТА

Не знам: дали крило аз станах,
но ти за мене си крило.
Лекуваш – и душа, и рана –
с ръка на моето чело.

Пред майка всичко се изплаква!
При тебе търся светъл ден.
Душата ми е тъмна ракла,
сърцето ми – врабец ранен.

Ти още, още си потребна
на своя син – момчето-мъж.
И търся ласката целебна,
спасявала ме не веднъж!

ЗАВРЪЩАНЕ

И все при теб ще се завръщам:
гальовно ти ще ме посрещнеш
във бащината топла къща,
където здравецът растеше.

Ала не ще остана в нея,
ни в татковите ширни двори.
Все още гоня блян. Живея –
все някому добро да сторя.

Но аз при теб сам се завърнал
чрез майчиното твое слово...
Със него пак ще ме прегърнеш,
ще ме изпратиш в път отново...

СЕСТРА

Посестрима е мама на земята.
По сестрински дружи грижовно с нея.
И слънчевата златна необятност,
окриляща, в душата ѝ живее.

Познава аромата на тревите
и трепетите тръпни в дните юлски.
За нея славеите гласовити
люлеят звездната висока люлка...

ЖЪТВАРСКИ ДНИ

Защо те виждам често все сред жътви,
отметнала със сърп ръкойка тежка!
Като кръстци годините тежат ли?
Проклинаш ли съдбата си човешка?

А като бяла лястовица в къра –
потрепва лекокрила твойта кърпа...
И грее пак на житото бакъра,
и свети месечината във сърпа...

УРОЦИ

Не ме е учила мен мама,
глава и дух пред зло да скланям;
да бъда кротък като агне,
което на курбан да стане.

Не ме е учила да бъда
от дните си по-зрял и мъдър,
дори когато мъдрост трябва;
ни по-голям да съм от хляба.

Научих: сърпа как се хваща;
и как се на гурбет изпраща;
как с огън се лекува рана,
макар че белег ще остане!

ГРИЖОВНОСТ

Такава все я помня аз от малък:
грижовна мама е за семената.
И дири в тях не своя сладък залък,
а стръкчето – зарадвало душата.

Това са нейните безчетни рожби
и бди тя над съня им в светла грижа.
Разцъфва в тях голямата ѝ обич.
А дните - като зърно в клас се нижат...

СТОЖЕР

Мамо, пак те вика твоят син.
Чуваш ли ме? Чуваш ли ме, мила?
Във душата ми горчи пелин
и отново търся твойта сила!

Отмаляваш, губиш сили ти...
Може би за теб е нужен стожер,
Но за нас сърцето ти тупти...
/Ах, какво ли майката не може!/

Стискам в зъби своята душа.
И не падам в пътя на коляно.
Но не мога сам да се теша.
Стига ми да те повикам: Мамо!

СВЕТИЦА

Мама ми е моята Светица
и пред нея само коленича...
Мама ми е светлата Зорница –
само тя до гроб ще ме обича!

Всички мъки с мен е преживяла
и горчилки колко ли е пила!
Любовта ѝ тъй ме е огряла –
и лекува като горско биле!

ВЪЗРАСТ

Какво от мама днес животът стори?
Къде остана стъпката й лека –
люляла кръшно бащините двори
и плела лъкатушната пътека?...

Сега с тояжка тя подpira дните.
През двора преминава като сянка.
Не вярва на нозете, на очите
и нещо я измъчва непрестанно...

Какво, че всеки ден я аз миея?
Но Бог не съм - не мога да помогна!
И гледам я, и слушам чичопея,
но тлее тъжно маминия огън...

НЕЖНОСТ

Не се привеждай. Стъпвай леко, мамо.
Ти цял живот бе пъргава и лека.
И все така ми трябва твойто рамо –
във равен друм и в стръмната пътека.

Недей говори за света отвъден, -
не всички пътища са извървяни.
Ще има пролет пак и есен мъдра,
но пуст светът ще бъде, щом те няма.

Ти имаш да дожънваш свойта нива.
И имаш да допридаш свойта прежда...
Не бързай. И недей да си отиваш!
Сърцето ми ще плаче, моя нежна...

* * *

Не иска мама
да живее в градска къща.
И казва просто:
“На село ще угасна, сине...”
И аз, несвестен,
топло я прегръщам,
а чувствам,
че кръвта ѝ бавно стине...

СИРОТНО

Остана в този свят
душата ми сираче.
И пред кого ли
болката си да си изплаче?

И кой ли ще я стопли,
ще я приласкае?
Не зная.
И навярно няма да узная...

Загубих майка си.
Не бе тя ангел, нито жрица,
но светеше в живота мой –
канонизирана от мен Светица!

В СЪНЯ МИ

Колко често мама нощем
във съня ми идва жива!
И преди да съмне още
тя безшумно си отива...

А у мене пак остава
болката неизживяна...
Няма майчина забрава!
Не зараства тая рана!...

ОЧИТЕ

Не кротост те излъчваха, а благодост –
очите, светлите очи на мама.
Даряваха ме със любов и радост
и обичта ми беше тъй голяма!

Нашепваха ми нежни думи, мили
и само аз гласа им тих дочувах.
Преливаха ми своята скрита сила
и детските си сънища сънувах...

Очите, топлите очи на мама,
в душата, незалязващи, те греят.
Потъвам кротко в кроткия им пламък –
и знам, че мойта люлка те люлеят...

ПРЕЧИСТВАНЕ

Неведнъж във своя сън те викам,
за да чуя пак гласа ти, мамо.
Болката в сърцето ми пониква –
ти едничка свята ми остана.

Нека твоят образ да пречисти
моята душа от мрак и плесен,
да прокуди черните ми мисли,
за да ми остане глас за песен.

БЛАГОДАРНОСТ

Благодаря й аз на мама:
че ме научи да обичам;
да ставам лете сутрин рано
и да послушам песен птича;
да срещам слънцето в полето
преди летежа на пчелите;
да виждам синьото в небето
и с вятъра да се надтичам;
когато срещна в път човека,
добрите думи да му кажа –
“да бъде стъпката ти лека!”
с любов да го здрависам даже;
на жадния да давам глътка,
на гладния – от своя залък.
Тя в своята любов и мъка
все тъй м е учеше от малък.

Доброто – в мене що остави
и нея по-добра направи.

РАЗГОВОР

Разговарям с мама в тиха вечер –
на липите в тишината свята.
Тя от мен е толкова далече,
колкото небето от земята!

В заника на родното поднебие,
на смълчаните треви сред здрача,
тази вечер пак дойдох при нея,
за да си почина - и поплача...

СЯНКА

Присядам честичко на пъна,
където мама е седяла.
...Денят едва очи разсъня,
а тя във двора е запяла.

Ала надвий ли я умора,
подвива крак, да си почине,
че царството ѝ тук е: в двора,
в градината – с цветя-гергини.

Сега на пъна аз присядам.
Умора ме преборва вече.
И сянка нечия пробягва
в прииждащата лятна вечер...

НИШКАТА

Изпреде мама ненадейно дните.
Открай до край живота си изпреде
и Господ-Бог я някъде отведе...
А мамината нишка е честита.

И само тя, изпредена, ни свързва
с най-слънчевите, топли дни на мама.
Тече животът, тича като бързей –
потекъл в стръмнините на Балкана...

И свети само
нишката на мама...

ЦЪФТЕЖ

Пак е дъхаво
и топло лято.
И цъфти в градината мушкато.

Ненаситно прием аромата...
Пия аз нектар.
А също и пчелата.

И какъв живот,
и слънце има –
в мамината цъфнала градина!

***

Живя тъй мама,
като хляба –
във делниците незабележима.
Живя тя –
силна или слаба,
но като хляба -
докрай необходима.

1992 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

*** (Живее мама...)	стр.5
Черга	стр.6
Хляб	стр.7
Писмо 1	стр.8
Топлик	стр.9
Писмо 2	стр.10
Приказка	стр.11
Самота	стр.12
Ласката	стр.13
Завръщане	стр.14
Сестра	стр.15
Жътварски дни	стр.16
Уроци	стр.17
Грижовност	стр.18
Стожер	стр.19
Светица	стр.20
Възраст	стр.21
Нежност	стр.22
*** (Не иска мама)	стр.23
Сиротно	стр.24
В съня ми	стр.25
Очите	стр.26
Пречистване	стр.27
Благодарност	стр.28
Разговор	стр.29
Сянката	стр.30
Нишката	стр.31
Цъфтеж	стр.32
*** (Живя тъй мама...)	стр.33

ЙОРДАН КУШЕВ

СВЕТИЦА

Стихотворения

Българска

Първо издание

Редактор Стефан Поптонев
Художествено оформление Тодор Евтимов
Формат 84/108/32
Печатни коли 2.25
ISBN 954-736-066-3

Издателство "ПИК" - Велико Търново
5000 Велико Търново п. к .81

Печатница "СИРА" – Велико Търново

Авторът изказва благодарност на “Дамски клуб – Велко
Търново” за оказаното съдействие при отпечатването на
тази книга.

LNVTBG@yahoo.com

Йордан Кушев е роден
на 25 юни 1935г. в
гр.Будапеша - Унгария.
Детството и юношеството
си прекарва в
с.Поликрайще,
Горнооряховска община.
От 1974г. живее в
гр.Велико Търново.
Завършил е икономика
в Стопанска академия -
гр.Свищов. Цялата му
трудова дейност е
протекла като икономист.
Автор е на 5 книги за деца
и на 3 книги за възрастни.

Член е на Съюза на българските писатели.
Носител е на награда на СБП за 1993г.

"Когато говорите за майката, за българката,
говорете винаги прав, със свалена шапка. Никога
не ги споменавате седнал.

Българската майка е майка светиня. Шаблонна
дума ще кажете. Нека да бъде така. Но тя наистина
е майка светлина, майка надежда, майка кураж, ако
щете. Брехт е намерил най-вярното, най-точното
определение - майка кураж".

Симеон Радев

"Аз бях щастлива майка, защото Никола ме
обичаше така силно, както рядко синове обичат
своите майки."

Елена Вапцарова